

ПРОГРАМА ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ

Изх. № 81/07.10.2009 г.

ДО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Комисия по вътрешна сигурност и обществен
ред

Председател Анастас Анастасов

СТАНОВИЩЕ

НА

ПРОГРАМА ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ

ПО ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Уважаеми Господин Председател, Уважаеми Народни представители,

На 23 септември 2009 г. от Министерския съвет в Народното събрание е внесен законопроект № 902-01-20 за изменение и допълнение на Закона за Министерството на вътрешните работи (ЗМВР).

Изменение на ЗМВР се налага във връзка с решение на Народното събрание от 30 юли 2009 г. за приемане на структура на Министерския съвет на Република България, с която Министерството на извънредните ситуации се закрива и заложеното в предизборната програма на партия ГЕРБ преструктуриране на МВР.

Програма Достъп до Информация приветства инициативата, но е на мнение, че освен структурни промени са необходими и промени по същество.

ПРОГРАМА ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ

I. Основните моменти в проекта:

1. Разширяват се функциите на МВР при бедствия и приемане на спешни повиквания от единния европейски номер (ЕЕН) 112.
2. Създават се нови дирекции и се определя тяхната организационна структура и компетенции.
3. Създават се две нови главни дирекции: „Борба с организираната престъпност” и „Гражданска защита” и се определя тяхната организационна структура и компетенции.
4. Предвижда се създаване на „Общинска полиция” към органите на местно самоуправление.
5. Предвижда се обмен на информация с държави-членки на Европейския съюз (ЕС).
6. Регламентира се синдикалната дейност на служителите в МВР.

С § 69 от Преходните и заключителни разпоредби към ЗМВР се предвиждат изменения в Закона за защита на класифицираната информация (ЗЗКИ) и по-специално в Приложение № 1 към чл. 25, представляващо Списък на категориите информация, подлежащи на класификация като държавна тайна. Внесеният законопроект е възможност да се преразгледа списъкът в Приложение № 1 към чл. 25 от ЗЗКИ, раздел II в посока намаляване на броя, респ. обема на категориите на информация класифицирана като държавна тайна. Това е така, тъй като в сегашния им вид някои от категориите отразяват остаряло разбиране за секретност, което противоречи на принципите на прозрачност, отчетност и широк достъп на гражданите до обществена информация.

II. Препоръки и предложения за изменение и допълнение в Списъка на категориите информация, подлежаща на класификация като държавна тайна

1. Подробна организационна и щатна структура на службите за сигурност и обществен ред – т.4, раздел II на Приложение № 1 към чл. 25 от ЗЗКИ

С параграф 69 от внесения проектозакон за изменение и допълнение на ЗМВР се предвижда в т. 4 думите “и службите за обществен ред” да се заличат и да се създадат т. 4а и т.4б:

- “4а. Подробна организационна и щатна структура на службите за обществен ред.”.

ПРОГРАМА ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ

- „4б. Обобщени данни за личния състав на служба „Военна полиция“ към министъра на отбраната.“.

Благодарение на тази поправка става възможно публикуването на информация за броя на служителите в службите за обществен ред. Чрез промяната се постига хармонизирана практика за предоставяне на информация за статистически нужди на ЕВРОСТАТ. Това е в хармония с европейската и международна практика за предоставяне на данни. В останалите страни-членки на Европейския съюз (ЕС) подобна статистика се води и е публична от 1998 г.

Необходими са обаче още изменения. Сравнителен анализ на законодателството и практиките в седем държави, в това число страни-членки на ЕС показва обаче, че не само обобщените данни за личния състав на службите за обществен ред са публикувани и достъпни на интернет страниците на изследваните държави, но и подробна щатна и организационна структура.

Анализът показва, че в интернет страниците на службите за обществен ред (полиция, жандармерия и т.н.) са достъпни подробни органиграми, информация (име и контакти) на директорите на дирекции и брой служители в съответното звено.

Настоящата формулировка не дава яснота информация до какво ниво на звена в администрацията е класифицирана като държавна тайна и каква опасност от вреда за националната сигурност може да произтече от знанието за броя и наименованията на отделите, например.

Няма данни, че разсекретяването на подобна информация би застрашило националната сигурност.

2. Информация относно използвани съгласно законовите разпоредби специални разузнавателни средства (СРС), т.6, раздел II, Приложение 1 към чл. 25 от ЗЗКИ

Неприкосновеността на личния живот и тайната на кореспонденцията и другите съобщения са гарантирани от Конституцията на Република България (чл. 32 и чл.34) и от чл. 8 от Европейската конвенция за защита правата на човека (ЕКПЧ). Използването на специални разузнавателни средства представлява намеса в тези основни права и трябва да подлежи на определени гаранции и контрол. Част от необходимия обществен контрол е информираността на обществото за брой издадени разрешителни за използване на СРС.

Не би следвало статистически данни за брой използвани СРС да бъде тайна. Тази забрана за оповестяване на информацията е в противоречие с европейската практика. Тя

ПРОГРАМА ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ

е напълно недопустима, при положение че дори само липсата на уведомяване на засегнатия за използване в миналото СРС спрямо него или нея бе обявено за нарушение на ЕКПЧ с решение срещу България от юни 2007 г.¹

В решението Малоун срещу Великобритания², за да се произнесе дали има нарушение на чл. 8 от ЕКПЧ Европейския съд по правата на човека разглежда националната практика на подслушване и установява наличието на публичен доклад, съдържащ данни за брой разрешения за ползване на СРС (400 разрешения годишно при около 26 млн. абонати). Великобритания приема строги мерки за борба с тероризма и въпреки това информацията за брой използвани СРС не е тайна и не застрашава сигурността на държавата.

В Германия тази информация не само че не е секретна, но е и публикувана в печата (Sueddeutsche.de, 29.09.2009).

От гореизложеното следва, че тази точка би могла да отпадне от списъка към Приложение 1 към чл. 25 от ЗЗКИ.

3. Данни, получени в резултат на използване на специални разузнавателни средства, т.8, раздел II, Приложение 1 към чл. 25 от ЗЗКИ

Съгласно чл. 172 и сл. от Наказателно-процесуалния кодекс (НПК) доказателствата, събрани с помощта на специални разузнавателни средства нямат по-особена доказателствена сила. Въпреки това, т. 8, раздел II, Приложение 1 към чл. 25 от ЗЗКИ е основание за засекретяване на съдебни дела. Тази практика е в противоречие с принципа за публичност на наказателния процес. Използване на СРС обикновено се допуска при разследване на тежки престъпления, които често са с висок обществен интерес. Публичността и прозрачността в тези случаи ще повиши значително и доверието в съдебната система.

4. Доклади, отчети, информационни бюлетини, статистически и други данни относно оперативната работа на службите за сигурност и службите за обществен ред, т.9, раздел II, Приложение 1 към чл. 25 от ЗЗКИ

На практика тази точка не се прилага стриктно и е остаряла. При едно стриктно спазване на буквата на закона не би било възможно предоставянето на статистически

¹ Association for European Integration and Human Rights and Ekimdzhiev v. Bulgaria, 62540/00, 28 June 2007

² Malone v. the UK, 8691/79, 2 August 1984

ПРОГРАМА ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ

данни за нивото на престъпност, които България е задължена да предоставя на структурите на ЕС. Отново едно проактивно публикуване на информация би повишило доверието в ефективността на службите за обществен ред. Все по разширяваща се практика на институциите е да публикуват годишни доклади, дори в случаите когато това не се изисква изрично със закон. Отпадането на тази точка би било в хармония с тази тенденция.

5. Обобщени данни, отнасящи се до функционирането на системата за опазване на класифицираната информация, т. 24, раздел II, Приложение 1 към чл. 25 от ЗЗКИ

Безспорно е необходима защита на класифицирана информация. Така се запазват законни интереси и държавната сигурност. Важно за обществото е да знае, че има изградена сигурна система за защита на класифицираната информация. Именно затова е необходимо да се познава организационната структура на тази система, за да се гарантира ефективна защита на информацията. Отпадането на тази точка и предоставянето на обобщени данни по никакъв начин няма да накърни сигурността на информацията, напротив ще създаде представа за сигурност в обществото и ще затвърди доверието му в институциите.

С уважение:

Д-р Гергана Жулева – Изпълнителен директор на ПДИ

Адв. Александър Кашъмов – Ръководител на правния екип на ПДИ

Тереза Алексова, юрист в ПДИ